

Γιατί ὁ Θεὸς ἔγινε Ἄνθρωπος;
Τὸ Ἀπροϋπόθετον
τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως

Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου *

«Εὐδοκία καὶ προηγούμενον θέλημα
τοῦ Θεοῦ ἦν ἡ Ἐνανθρώπησις»

Τί λέγω;

Πῶς νὰ μὴ χαρῆ ὁ νοῦς ὅταν στοχασθῆ, πῶς τὸ Μυστήριον τοῦτο [τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου] εἶναι τὸ τέλος [ὁ σκοπός], διὰ τὸ ὁποῖον ὅλα τὰ κτίσματα καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος προωρίσθησαν καὶ ἐν χρόνῳ ἐκτίσθησαν καὶ νοητὰ ὁμοῦ καὶ αἰσθητά, Αὐτὸ δὲ διὰ κανὲν τέλος, οὔτε ἀπ' αἰῶνος προωρίσθη καὶ ἐν χρόνῳ ἐγένετο;

Οὕτω γὰρ ὁ αὐτὸς θεοφόρος Μάξιμος ἐν τῇ ἐξηκοστῇ λύσει τῶν Ἀπόρων¹, ὑψηγόρως πάνυ θεολογεῖ:

«Τοῦτό ἐστι τὸ μέγα καὶ ἀπόκρυφον μυστήριον· τοῦτό ἐστι τὸ μακάριον, δι' ὃ τὰ πάντα συνέστησαν, τέλος· τοῦτό ἐστιν ὁ τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων προεπινοούμενος θεῖος σκοπός, ὃν ὀρίζοντες εἶναι φαρμεν, “προεπινοούμενον τέλος, οὗ ἕνεκα μὲν πάντα, αὐτὸ δὲ οὐδενὸς ἕνεκα”². Πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἀφορῶν, τὰς τῶν ὄντων ὁ Θεὸς παρήγαγεν οὐσίας. Τοῦτο κυρίως ἐστὶ τὸ τῆς προνοίας καὶ τῶν προσουμένων, πέρας· καθ' ὃ εἰς τὸν Θεόν, ἢ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεποιημένων ἐστὶν ἀνακεφαλαίωσις. Τοῦτό ἐστι τὸ πάντας περιγράφον τοὺς αἰῶνας, καὶ τὴν ὑπεράπειρον καὶ ἀπειράκις ἀπείρως προϋπάρχουσαν τῶν αἰώνων μεγάλην τοῦ Θεοῦ βουλήν ἐκφαίνον μυστήριον· ἧς

*γέγονεν ἄγγελος αὐτὸς ὁ κατ' οὐσίαν τοῦ Θεοῦ
Λόγος γενόμενος ἄνθρωπος· καὶ αὐτόν, εἰ θέμις
εἶπειν, τὸν ἐνδότατον πυθμένα τῆς Πατρικῆς ἀ-
γαθότητος φανερόν καταστήσας, καὶ τὸ τέλος
ἐν αὐτῷ δείξας, δι' ὃ τὴν πρὸς τὸ εἶναι σαφῶς
ἀρχὴν ἔλαβον τὰ πεπονημένα»³.*

- (*) Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον, ἥτοι περὶ τῆς Φυλακῆς τῶν πέντε Αἰσθήσεων, τῆς τε Φαντασίας, τοῦ Νοῦς καὶ τῆς Καρδίας καὶ ποῖαι εἰσὶν αἱ οἰκεῖαι τοῦ νοῦς ἡδοναί, *Κεφάλαιον ΙΑ', Τόπος Ε' τῶν Πνευματικῶν Ἡδονῶν*, σελ. 170-171, ἔκδοσις γ', Σ. Ν. Σχοινᾶ, ἐν Βόλφ 1969. Ἐπιμέλ. ἡμετ. Οἱ ὑποσημειώσεις 2 καὶ 3 εἶναι τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου.
1. Ἁγίου Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, PG τ. 90, στλ. 621AB/Πρὸς Θαλάσσιον, Ἐρώτησις Ε'.
 2. «Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι τοῦτο νοεῖται κατὰ τὸ προηγούμενον θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον. Κατὰ τοῦτο γὰρ τὸ Μυστήριον τῆς Ἐνσαρκώσεως ἐγένετο καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν ἀνάπλασιν καὶ σωτηρίαν. Ὅτι δὲ εὐδοκία καὶ προηγούμενον θέλημα τοῦ Θεοῦ ἦν ἡ Ἐνανθρώπισις καὶ δι' Αὐτὴν ἐκτίσθησαν πάντα τὰ ὄντα, αἰσθητὰ καὶ νοητὰ, παρίστησι καὶ ὁ [Ἅγιος] Θεσσαλονίκης Γρηγόριος (Λόγῳ εἰς τὰ Θεοφάνεια)^α, καὶ ἐγὼ ἱκανὰ ἐσημείωσα περὶ τούτου ἐν τῷ αὐτῷ Λόγῳ εἰς τὸν α' τόμον, ἐκ τῶν τριῶν δηλαδὴ, τῶν Ἀπάντων Συγγραμμάτων τοῦ αὐτοῦ Πατρός, ἅπερ ἐστάλησαν διὰ τὰ τυπωθῶσι. Πλὴν τὸ ρητὸν τοῦτο τοῦ Ἁγίου Μαξίμου, ὅπερ ὕστερον εὔρον, ἐπισφραγίζει καὶ φανερώς ἀποδεικνύει πάντα ὅσα εἶπον ἐκεῖ».
 3. «Ὅρα καὶ τὴν ἐν τῷ τέλει “Ἀπολογίαν”^β ὑπὲρ τοῦ ἐν τῷ “Ἀοράτῳ Πολέμῳ”^γ σημειώματος περὶ τῆς Θεοτόκου».
 - α. Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμά, Ἔργα, Ε.Π.Ε. τ. 11, σελ. 532-535, Θεσσαλονίκη 1986/Ὀμιλία Ε', «Ρηθεῖσα ἐν τῇ ἀγίᾳ Ἐορτῇ τῶν Φώτων», §§ 19-20.
 - β. Στὸ τέλος τοῦ περιφήμου ἔργου του «Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον» (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 207-216) εὐρίσκεται ἡ περιφημοτάτη Ἀπολογία τοῦ Ὁσίου «ὑπὲρ τοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἀοράτου Πολέμου κειμένου σημειώματος περὶ τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου».
 - γ. Βλ. Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἀόρατος Πόλεμος, σελ. 118-119, ὑποσημ. 1, ἔκδοσις Σ.Ν. Σχοινᾶ, ἐν Βόλφ 1965/Μέρος Πρῶτον, Κεφάλαιον ΜΘ', Τρόπος διὰ τὰ προσεύχεσθαι διὰ μέσου τῆς Θεοτόκου Μαρίας.